

Publicat el 14-5-2006 a "Levante - EMV".

"Efectivament, pense que la promoció ara d'un programa de construcció massiva de residències turístiques en la costa és una bogeria. Espere contribuir a la difusió d'aquesta opinió" (Dennis Meadows, comunicació personal, 27 de març de 2006). "A on estan els herois, els colonitzadors, les víctimes de la Metròpolis?" (Bertolt Brecht, dietari, 1921).

Torna el barri?

Ernest García *

Són només símptomes, ara com ara. Febles senyals per als àugurs. És fàcil, doncs, errar-ne la interpretació. Potser estic equivocat. Potser m'encega l'esperança que, per fi, alguna cosa viva comence a moure's sota l'aparatosos i mortífera lluentor de la València de Barberá. Siga com siga, el fet és que ací i allà, en diferents punts de la ciutat, els tam-tams de la reivindicació veïnal tornen a ser audibles. La Plataforma per Russafa es manté activa, amb un programa que va directe al moll de l'os. Noves associacions naixen al Carme... Una vella paraula, la paraula barri, que semblava irremeiablement marcida o condemnada a una flaire castissa, arrossega de nou connotacions de futur.

Primeres alenades d'una resurrecció? Qui ho sap! Una lectura possible partiria de les dinàmiques econòmiques i urbanístiques que han dominat l'última fase del desenvolupament valencià. La conversió d'una economia productiva complexa i diversificada en monocultiu immobiliari ha generat tota mena de desequilibris. I els costos n'han estat severos. Són visibles en l'empremta sobre el territori (ja ho sap tothom, llevat del conseller Blasco). Els efectes de pertorbació mediambiental, destrucció de paisatges, brutalitat visual i corrosió espiritual són omnipresents. Poca sorpresa en això: la deposició de ciment per unitat de superfície és quasi cinc vegades més gran que a la resta d'Europa, i tres vegades més gran que al conjunt espanyol (vegeu el gràfic adjunt).

Les marques sobre l'existència diària de la població són també profundes. La lògica d'una economia massa dependent de la construcció ha fet possible una política municipal adreçada sobretot a convertir la ciutat en espectacle imponent per a gent de pas, maltractant en canvi les geografies quotidianes. Així, l'empobriment dels espais públics menuts i propers ha esdevingut crònic; i trobem pertot arreu barracots en lloc d'escoles, cues interminables als centres de salut, carrers amb la vida expulsada per un tràfic inclement, manca d'arbres accessibles a peu...

Els nous problemes dels barris són en bona mesura els mateixos que, fa trenta-cinc anys, motivaren una onada d'associacionisme apegat al terreny. Aquell moviment va alçar-se contra la misèria de l'urbanisme franquista, que feia pisos però no ciutat. Contra el dèficit clamorós d'àmbits i serveis compartits. Més tard, l'evolució de la pseudociutat tardomoderna va reduir els espais públics a la condició de zona a travessar ràpidament i va generar

així un veïnat pobre en trobades. El to de la reivindicació passà a ser defensiu: ja no es demanaven carrers vius i ocupats, sinó nets i segurs. Aleshores els Salvem, iniciatives amb un objectiu definit però amb una base social sense ancoratge territorial, van introduir una nova perspectiva, inspirada per altres conceptes: la conservació del patrimoni, la dignitat i el trellat de les intervencions urbanes, la sostenibilitat...

La conjectura que vull apuntar ara és que potser està produint-se una difusió capil·lar de l'esperit alternatiu dels Salvem. Una expansió cap a formes més apegades al quefer quotidià i amb una forta càrrega de proposta, en mans de persones que han comprés que ningú no pot viure en els *tinglados* de la Copa Amèrica. Mireu, per exemple, la prodigiosa quantitat d'activitats al voltant de la recuperació de l'horta suggerida pel llibre de Raquel Aguilar i els seus companys (*Viure l'horta: una proposta didàctica*, Alzira, Germania, 2005), una eina preciosa en la qual el coneixement acumulat de la renovació pedagògica ha connectat feliçment amb les idees i l'activisme verds i amb una saludable dosi de saba jove. Feu un cop d'ull als plantejaments de la Plataforma per Russafa: al seu moment, i ja fa temps d'això, una administració il·lustrada i amb bones intencions (diferent a la d'ara, és clar) va pensar que un museu podia justificar la protecció de les naus de Ribes. Hui, una nova fornada d'activistes veïnals no té prou amb la conservació del patrimoni arquitectònic, vol també fer-ne un ús regular. Un mot d'ordre bonic, per cert: Salvem i utilitzem!

Brots primerencs d'una nova onada d'ebullició civil o cendres residuals d'una ciutadania desfeta? Què sé jo! Parlem-ne.

* Universitat de València

Fitxer baixat de **<http://www.terracritica.org>**